

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๒๐๙/๓๒๗๔ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๖๕ วรรคสาม กำหนดให้รัฐมนตรีออกระเบียบการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ และเนื่องจากระเบียบดังกล่าวใช้บังคับกับเด็กที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งใน กระทรวงศึกษาธิการมีนักเรียนและนักศึกษาบางส่วนมีอายุเกินสิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปและตามสภาพ ความจริงในสถานศึกษาหลายแห่งที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะมีนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า สิบแปดปี บริบูรณ์ และมีนักเรียนที่มีอายุเกินสิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป เรียนอยู่ในชั้นเดียวกัน หากนักเรียนที่มี อายุแตกต่างกันประพฤติปฏิบัติไม่ชอบด้วยระเบียบก็อาจมีปัญหาเรื่องการนำระเบียบมาใช้บังคับได้

กระทรวงศึกษาธิการจึงขอหารือว่า กระทรวงศึกษาธิการจะออกระเบียบเกี่ยวกับการ ลงโทษนักเรียนและนักศึกษาเพื่อใช้บังคับกับนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ขึ้นไป โดยอาศัยอำนาจทั่วไปของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว ประกอบกับ ได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว เห็นว่า การที่กระทรวงศึกษาธิการจะออกระเบียบลงโทษนักเรียนและนักศึกษาซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปี บริบูรณ์ขึ้นไปนั้นจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจกระทรวงศึกษาธิการในการออกระเบียบเพื่อการนั้นไว้ แต่โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ ไม่มีบทบัญญัติที่ ให้อำนาจในการออกระเบียบดังกล่าวไว้ ฉะนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงไม่มีอำนาจออกระเบียบ เกี่ยวกับการลงโทษนักเรียนและนักศึกษาเพื่อใช้บังคับกับนักเรียนและนักศึกษาซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปี บริบูรณ์ขึ้นไปได้

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๑๗๗ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำหรับมาตรา ๑๒^๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงหน้าที่การปฏิบัติราชการในกระทรวงศึกษาธิการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่ามีอำนาจหน้าที่อย่างไร กล่าวคือ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงศึกษาธิการให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ ซึ่งเป็นบทบัญญัติทำนองเดียวกับการกำหนดหน้าที่การปฏิบัติราชการในกระทรวงของรัฐมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินที่กำหนดกรณีดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๐^๒ อันจะเห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ทั่วไปของรัฐมนตรีในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกระทรวง

อย่างไรก็ตาม การที่นักเรียนและนักศึกษาจะเข้าเรียนในสถานศึกษาโดยอัตโนมัติ ยอมรับและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษานั้น โดยเฉพาะการกำหนดระเบียบเพื่อดูแลความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนและนักศึกษาที่อยู่ร่วมกันในสถานศึกษาได้รับการศึกษาอบรมให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความประพฤติที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่เข้ามาศึกษาในสถานศึกษานั้นได้ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงสามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๒^๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดปฏิบัติโดยออกเป็นหนังสือสั่งการหรือหนังสือเวียนให้

---

^๑ มาตรา ๑๒ กระทรวงศึกษาธิการมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงศึกษาธิการ ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

^๒ มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๑ ในกระทรวงหนึ่งให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

สถานศึกษาต่าง ๆ กำหนดเป็นระเบียบของสถานศึกษาเพื่อใช้บังคับกับนักเรียนและนักศึกษาทั้งหมด
ของสถานศึกษานั้นให้อยู่ในหลักเกณฑ์การควบคุมความประพฤติในเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จਾਲะ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๘